

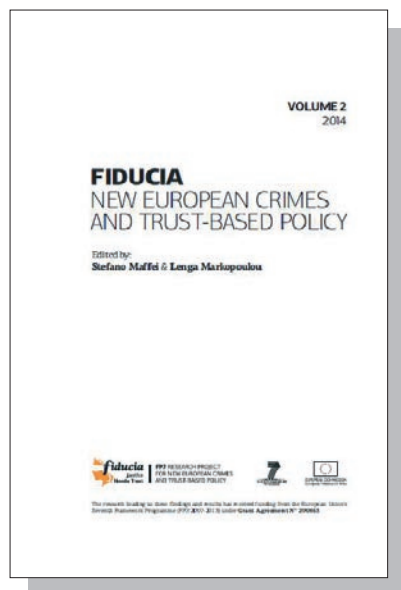
Правна програма

През 2014 г. дейността на Правната програма беше съсредоточена в четири основни области: обществено доверие в правосъдието, съдебна реформа, реформа на пенитенциарната система и основни права.

- **Обществено доверие в правосъдието.** Правната програма продължава да полага усилия за изучаване на общественото доверие в правосъдието в контекста на новите форми на престъпност и по-конкретно на компютърните престъпления. Основните заключения от изследователските усилия са представени в две подробни сравнителни проучвания – на съвременните национални и наднационални политики относно компютърните престъпления и на практиките по саморегулация и други незаконодателни мерки срещу компютърните престъпления. Беше проведено национално изследване за доверието и отношението към правосъдието като част от обединените усилия на партньори от седем държави членки.
- **Съдебна реформа.** Експерти на Центъра за изследване на демокрацията допринасят за оптимизирането на структурата на съдебната власт и за подобряване на работата ѝ чрез разработване на иновативна методика за използване на отворени публични данни (open public data) за прогностичен анализ на социално-икономическите фактори, оказващи влияние върху натовареността на районните съдилища. Правната програма продължи да оказва експертна помощ на Министерството на правосъдието за подготовката на проект за „Актуализирана стратегия за продължаване на реформата в съдебната система“, както и за продължаване на реформата на регистърната система.
- **Пенитенциарна реформа.** На основата на предишния си опит в тази област Правната програма публикува задълбочено изследване за алтернативите на лишаването от свобода, подготви наръчник за работа с уязвими групи затворници и създаде иновативен Индекс за мониторинг на условията в затворите.
- **Основни права.** Като партньор в мрежата ФРАНЕТ на Агенцията на Европейския съюз за основните права, Центърът за изследване на демокрацията събира данни и информация за целите на сравнителните изследвания на Агенцията. Центърът продължава работата си по защита на правата на жертвите на престъпления чрез по-лесен достъп до правна помощ и по засилване на взаимодействието между уязвимите групи и държавата.

I. Измерване на общественото доверие в правосъдието

Измерването на общественото доверие в правосъдието продължава да бъде във фокуса на дейността на Правната програма. Центърът е част от инициативата FIDUCIA (www.fiduciaproject.eu) – резултат от съвместните усилия на юристи, психолози, социолози, статистики, криминолози и анализатори от тринадесет европейски университета и изследователски института, насочени към това да хвърлят светлина върху редица характерни „нови европейски“ типове престъпно поведение, появили се през последното десетилетие в резултат от развитието на технологиите и нарасналата мобилност на населението в Европа. Подобно на своя предшественик, инициативата EURO-JUSTIS, FIDUCIA е изградена около идеята, че общественото доверие в правосъдието е от жизненоважно значение за социалната регулация поради това, че води до обществено приемане на легитимността на правосъдните институции и по този начин спомага за спазването на закона и за сътрудничеството с държавните органи.

Изследването е фокусирано върху четири нови вида престъпна дейност: трафик на хора, трафик на стоки, нелегална миграция и компютърни престъпления. Центърът за изследване на демокрацията има водеща роля в работата по темата за компютърните престъпления и има за цел да изследва причинно-следствената динамика на този вид престъпност, да оцени

„Най-често отделните държави събират данни за типичните форми на компютърни престъпления (например хакерски атаки, вирусни атаки и т.н., които биха могли да се извършат само с помощта на компютър или на друга информационна технология). За престъпления, които биха могли да се извършат с или без подобни технологии (напр. измама) не се събират отделни данни. Това значително затруднява оценката на разпространението на компютърните престъпления, тъй като не става ясно какъв процент от престъпленията, регистрирани като конвенционални, всъщност са извършени в киберпространството.

Положително развитие в някои страни е публикуването (периодично или в определени случаи) на **специални доклади за компютърните престъпления**. Тези доклади съдържат подробна статистика за компютърните престъпления, придружена с анализи и препоръки.“

Източник: "FIDUCIA: Новите престъпления в Европа и политиките, основани на доверие".

„добрите“ и „лошите“ реакции в областта на политиките в Европа и на ниво Европейски съюз, да идентифицира алтернативите, основани на доверие, които биха могли да се окажат по-ефективни, и да разработи начини за прилагане на тези подходи.

В публикувания през 2014 г. втори том от поредицата „FIDUCIA: Новите престъпления в Европа и политиките, основани на доверие“, е включена глава „Доклад и информационни карти за разпространение и противодействие на компютърните престъпления“, подготвена от Правната програма на Центъра за изследване на демокрацията.

На основата на своите изследвания и с участието на партньори от други държави – членки на ЕС, Центърът за изследване на демокрацията разработи още две последващи изследвания.

- Докладът „Съвременни национални и наднационални политики относно компютърните престъпления“ се основава на изследване, проведено в две основни сфери:

(а) инициативи и инструменти на международно ниво, в частност тези на Организацията за икономическо сътрудничество и развитие, на Организацията на обединените нации, на Съвета на Европа, на Европейския съюз и на Г-8 и (б) политики на национално ниво. Освен състоянието на съществуващите национални и наднационални политики, изследването разглежда също нивото на взаимодействие на международните, европейските и националните политики и възможните тенденции за развитие в близък и средносрочен план на общи европейски политики в тази сфера.

- Докладът „Саморегулация и други незаконодателни практики срещу компютърните престъпления“ прави обзор на извънзаконодателните инициативи и практики за превенция и противодействие на компютърните престъпления на национално и международно ниво и разглежда международното и националното сътрудничество между бизнеса, правителствата и гражданското общество срещу нарастващите киберзаплахи. Описани са

„През последните няколко десетилетия компютърните престъпления са постоянно във фокуса на развиваните от ЕС инструменти и инициативи. Наред с приемането на законодателство, регулиращо голям брой компютърни престъпления, Европейската комисия и държавите членки отдавна признават като приоритет и разработването на специфични политики на ЕС срещу тези деяния. Политическите инициативи за развитие на обща политика срещу компютърните престъпления са насочени към засилване на противодействието на национално, европейско и международно ниво. Първият всеобхватен документ на Европейския съюз „Стратегия на Европейския съюз за киберсигурност: Отворено, безопасно и сигурно киберпространство“, се отнася до всички значими участници – публичните институции, частния сектор и отделните граждани. Драматичното намаляване на компютърните престъпления е един от стратегическите приоритети, които са водещи за политиката за киберсигурност в ЕС и в международен план.“

Източник: „Съвременни национални и наднационални политики относно компютърните престъпления“.

„... представителите на частния сектор, занимаващи се с информационни и комуникационни технологии (ИКТ) дават своя принос за киберсигурността и се борят срещу компютърните престъпления чрез различни доброволни инициативи и дейности на международно и национално ниво. Прилаганите форми на саморегулация и съвместна регулация са необходимо допълнение на централизираната уредба на компютърните престъпления. Мерките, основани на убеждение, предлагат гъвкав подход и в комбинация с традиционните законодателни мерки, основаващи се на принуда, биха могли да смекчат отрицателните последици от заплахите и уязвимостите в киберпространството. Те могат също така да балансират нарастващата свръхрегулация, която може да се превърне в препятствие пред развитието на ИКТ и достъпа до тях.

Източник: „Саморегулация и други незаконодателни практики срещу компютърните престъпления“.

онези добри модели и практики, които биха могли да послужат за начална точка при формулирането на бъдещи политики, основани на доверие, и мерки, основани на убеждение, вместо преобладаващите досега политики, базирани на страх и мерки на принуда.

Двата доклада бяха представени на четиринадесетата Годишна конференция на Европейската асоциация по криминология, проведена на 10-13 септември 2014 г. в Прага, Република Чехия. В своето изказване „Политики и законодателни практики за противодействие на компютърните престъпления на международно, европейско и национално ниво“, директорът на Правната програма, д-р Мария Йорданова, представи изводите от изследването на политиките на ЕС и на държавите членки срещу компютърните престъпления и инициативите на частния сектор срещу киберзаплахите. Специално внимание бе отделено на необходимостта от разширяване на съществуващите партньорства и сътрудничество на всички нива както в ЕС, така и в отделните държави членки, включително и на успешно прилаганите модели на саморегулация,

съвместна регулация и други форми на публично-частно партньорство и съвместни инициативи на бизнеса, организациите с нестопанска цел и правителствата, както и с всички влиятелни международни структури.

Проведено беше национално социологическо проучване за доверието и отношението към правосъдието, като част от съвместните усилия на партньори от 7 държави членки (Великобритания, Италия, Германия, Финландия, Литва, Унгария, България). Въпросникът съдържаше отделна група въпроси за отношението на гражданите към и информираността на обществото за компютърните престъпления. На основата на получените данни от проучването и събраната от други източници информация през 2015 г. ще бъде подготвено сравнително изследване на обществените нагласи към компютърните престъпления.

II. Съдебна реформа

Реформата на съдебната система продължи да заема важно място в дейностите на Центъра за изследване на демокрацията. През 2014 г., усилията

От ляво на дясно: г-н Тодор Галев, експерт на Центъра за изследване на демокрацията, г-н Калин Калпакчиев, член на Висшия съдебен съвет, и г-н Петко Петков, заместник-министър на правосъдието

бяха насочени към оказване на подкрепа за формиране и прилагане на публични политики за реформа на структурата на съдилищата. В тясно сътрудничество с ВСС и МП, през 2014 г. експертът на Центъра за изследване на демокрацията Тодор Галев, подкрепян от екипа на Правната програма, разработи иновативна методика за използване на отворени публични данни (open public data) за прогностичен анализ на социално-икономическите фактори, оказващи влияние върху натовареността на районните съдилища. Основните заключения на пилотния анализ, методологията и някои първоначални резултати

бяха представени пред членовете на Висшия съдебен съвет и административните ръководители на редица районни и окръжни съдилища, пред представители на Министерството на правосъдието и пред организации на гражданското общество, работещи в сферата на съдебната реформа. Това е първият анализ в България, който отчита потенциалните социално-икономически фактори, влияещи на честотата и типа на делата, завеждани в българските съдилища. До момента натовареността на съдилищата се разглежда предимно от гледна точка на представената информация от самата съдебна система и на статистическите

„Разработеният модел и пилотният анализ, който го прилага, идентифицира фактори на микро-равнище (ниво населено място или ниво община), които влияят върху образуването на съдебни дела и чрез които може да се прогнозира развитието на сценарии в бъдещето.“

Източник: „Социално-икономически фактори, оказващи влияние върху честотата и типа дела, завеждани в българските съдилища“.

„За да бъде успешно приключен първият етап от Стратегията от 2005 г. е необходимо още създаването на централен електронен регистър на организациите с нестопанска цел, централен електронен регистър на частноправните субекти, учредени не по силата на регистрацията, и централен електронен регистър на държавните учреждения.“

Източник: „Актуализирана стратегия за създаване на Централен регистър на юридическите лица и на Електронен регистърен център на Република България“ (проект)

данни за работата на други правопривагащи органи, като например статистика на регистрираните от полицията престъпления. Очаква се крайният резултат от анализа на Центъра за изследване на демокрацията да допринесе за реформирането на структурата на съдебната власт и за подобряване на нейната работа.

Екипът на Правната програма оказва експертна помощ на Министерството на правосъдието и при подготовката на проект за „Актуализирана стратегия за продължаване на реформата в съдебната система“, която беше представена за публична дискусия от Министерството на правосъдието през октомври 2014 г.

Центърът за изследване на демокрацията продължава да се застъпва за цялостна реформа на системата на официалните регистри в България и по-конкретно за прехвърляне на регистъра на юридическите лица с нестопанска цел от окръжните съдилища към Агенцията по вписванията, както и за приемането на „Актуализирана стратегия за създаване на Централен регистър на юридическите лица и на Електронен регистърен център на Република България“. Актуализираната стратегия, разработена от Центъра за изследване на демокрацията през 2012 г., допълнително подобрена на базата на мненията, получени от заинтересованите страни и официално представена на

Министерството на правосъдието през януари 2013 г., предлага система от законови и технически стъпки за нейното изпълнение.

През 2014 г. в Министерството на правосъдието беше сформирана работна група за изготвяне на проект за законодателни промени, които да направят възможна електронната регистрация на юридическите лица с нестопанска цел. Центърът за изследване на демокрацията беше официално поканен да участва в тази работна група чрез директора на Правната програма д-р Мария Йорданова и старши анализатора на Програмата г-н Димитър Марков. Макар все още да не е постигнат напредък за установяване на модерна регистърна система в България, усилията в тази посока продължават.

III. Пенитенциарна реформа

Изпълнението на наказанията в България разкрива сериозни проблеми, които дълго време бяха пренебрегвани от държавата. Особено притеснителна е ситуацията в затворите, където проблеми като пренаселеност, лоши условия и липса на адекватни социални и медицински грижи често водят до нарушаване на правата на лишениите от свобода и възпрепятстват ефективната социална реинтеграция на осъдените. Както се посочва в редица международни изследвания и

доклади, подобни проблеми се наблюдават и в много други страни в Европа.

В тази връзка, Центърът за изследване на демокрацията стартира международна инициатива, имаща за цел да предложи и насърчи намирането на ефективни и основани на научен анализ решения на съществуващите проблеми. Инициативата обединява усилията на университети и изследователски институти от България, Германия, Испания, Белгия и Литва и има за задача да идентифицира и популяризира алтернативи на лишаването от свобода и добри практики за работа с особено уязвимите групи затворници. Приоритет е и засилването на гражданския контрол над местата за лишаване от свобода, за което се предлага приложението на система от индикатори за оценка на условията в затворите.

Въз основа на събраните на по-ранен етап данни, през 2014 г. експертите концентрираха усилията си върху анализ на съществуващите алтернативи на лишаването от свобода. В хода на работата, координирана от екипа на Университета за приложни науки и изкуства в Дортмунд (Германия), беше предложена теоретична рамка на концепцията за алтернативите на лишаване от свобода и на базата на тази рамка бяха

разгледани различните форми на наказания без лишаване от свобода, прилагани от различни страни. Резултатите от анализа са представени в доклада „Наказание на свобода: възможни алтернативи на затвора в Европейския съюз“. Докладът разглежда няколко европейски държави, като описва прилаганите от тях алтернативи на лишаването от свобода и дава оценка на значението им в процеса на реинтеграция на осъдените. Публикацията откроява и обещаващи практики, които биха могли да се приложат в други държави, особено такива, при които има активно участие на гражданското общество.

„Макар съгласието на осъдените да е неотменно, трябва да се гарантира, че одобрението им не е просто израз на импулс или (често неоправдана) надежда да се избегне санкция с по-голяма степен на вмешателство. Като първа стъпка трябва да се създадат процедурни гаранции, а възможността за отмяна да се премахне. Тази възможност прибавя ефективно наказание затвор към частично изтърпяната санкция без лишаване от свобода, което на свой ред води в крайна сметка до още по-силен санкциониращ ефект.“

Източник: Доклад „Наказание на свобода: възможни алтернативи на затвора в Европейския съюз“.

Друг акцент в работата са уязвимите групи затворници. Затворниците, нуждаещи се от специални грижи, често остават пренебрегнати от администрацията на местата за лишаване от свобода поради липса на финансови ресурси и квалифициран персонал. В хода на работата бяха идентифицирани дванадесет уязвими групи лишени от свобода: затворници с психически проблеми, затворници с увреждания, представители на етнически малцинства, чуждестранни граждани, хомосексуални, бисексуални и транссексуални (ЛГБТ) затворници, възрастни затворници, затворници със сериозни или неизлечими заболявания, затворници със зависимост към наркотични вещества, жени, затворници с доживотна присъда, затворници със склонност към самоанархияване и самоубийство, и непълнолетни затворници. Събраната информация ще бъде публикувана в наръчник за работа с уязвими групи лишени от свобода.

Работата в областта на мониторинга на условията в затворите също отбеляза значителен напредък. След поредица дискусии и размяна на предложения, екипът от експерти одобри системата от индикатори, които да бъдат включени в Индекса за мониторинг на условията на затворите, както и методологията за тяхното изчисляване. Индексът се състои от пет основни компонента: битови условия, сигурност и безопасност, заетост, социални дейности и свободно време, и здравеопазване. По всеки от тези компоненти, както в Индекса като цяло, всеки затвор може да получи оценка между 0 (най-ниска) и 10 (най-висока).

През октомври 2014 г., Центърът за изследване на демокрацията започна пилотното прилагане на Индекса. Въз основа на отделните индикатори, включени в Индекса, беше подготвен

въпросник, който беше изпратен до всички затвори и поправителни домове. Повече от половината от местата за лишаване от свобода изпратиха обратно попълнени въпросници, което ще позволи на Центъра за изследване на демокрацията да използва получената информация за прилагане на Индекса и да публикува първия по рода си доклад за условията в затворите, базиран на конкретни индикатори.

В хода на работата експертите от участващите организации проведоха две срещи (в Барселона, Испания, на 13-14 март 2014 г., и в Дортмунд, Германия, на 28-29 август 2014 г.) за обсъждане на постигнатите резултати и планиране на предстоящите дейности. По време на срещите бяха дискутирани въпроси, свързани с дефиницията на „уязвими групи“, критериите за оценка на тяхната уязвимост и нужда от специални грижи, индикаторите за мониторинг на условията в затворите и тяхното приложение и др.

За повишаване на информираността относно резултатите от работата, редовно се подготвя и разпространява електронен бюлетин. През 2014 г. излязоха първите четири броя на бюлетина, всеки от които предлага кратка информация за отминалите и предстоящите събития, новини, свързани с пенитенциарните политики в ЕС, и преглед на новоизлязлата литература.

Работата на Центъра за изследване на демокрацията, свързана с местата за лишаване от свобода, включваше и анализ на настанените в затворите като отделна уязвима група. Направен беше преглед на процедурите, в които затворниците участват най-често, от гледна точка на подобряването на сътрудничеството между държавата и гражданските организации в подкрепа на уязвимите групи в обществото.

IV. Основни права

С оглед на дългосрочните си изследователски приоритети, свързани с основните права в контекста на наказателното правосъдие, Центърът за изследване на демокрацията в партньорство с университети и НПО от Полша, Италия и Латвия, продължи да работи за подобряване на защитата на правата на жертвите на престъпления чрез подобряване на достъпа до правна помощ. През 2014 г. дейностите по инициативата бяха насочени към обучението на практикуващи юристи и към повишаване на информираността на различни специализирани аудитории по въпроса.

През февруари 2014 г. със съдействието на Центъра за изследване на демокрацията един прокурор и един юрист от системата на правната помощ посетиха международно обучение в Познан, Полша, за стандартите за третиране

на жертви на престъпления и тенденциите при предоставянето на правна помощ. На 20 март 2014 г. Центърът проведе обучение за положението на пострадалите от престъпления в наказателното производство и за достъпа им до правна помощ. Участие взеха съдии, прокурори, адвокати и представители на Министерството на правосъдието, а експертите, посетили Познан, имаха възможност да споделят наученото със своите колеги, докато екипът на Правната програма осигури медийно отразяване на темата за правата на пострадалите.

Националният доклад за България относно правната помощ на жертвите, изготвен от екипа на Правната програма, беше представен на 30 май 2014 г. по време на сесия на Националния съвет за подпомагане и компенсация на пострадали от престъпления, на който бяха обсъдени възможни бъдещи усилия. На 6 юни 2014 г. екипът на

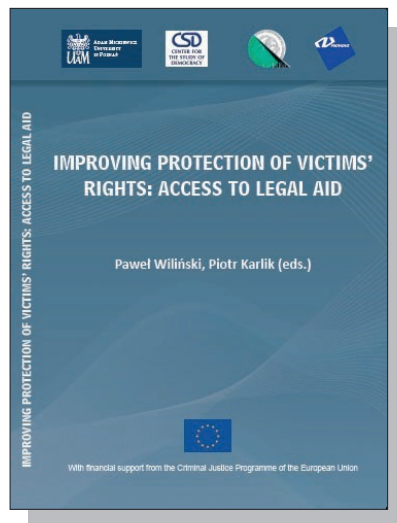
Обучение за положението на пострадалите от престъпления в наказателното производство и за достъпа им до правна помощ (20 март 2014 г.)

Правната програма организира кръгла маса за формирането на дългосрочни политики за подобряване на положението на пострадалите от престъпления с участието на магистрати, адвокати и представители на гражданското общество. На 9 юни 2014 г. г-жа Миряна Илчева, научен сътрудник в Правната програма, взе участие в академична конференция за достъпа до правна помощ за жертвите на престъпления в Познан, Полша. Заедно с представител на Министерството на правосъдието и адвокат по наказателно право, тя представи системата за правна помощ в България и проблемите, с които се сблъскват жертвите на престъпления при получаване на правни консултации, финансирани от държавата. В съпътстващата среща с партньорите по инициативата, Центърът представи плановете си за продължаване на дейностите по подкрепа на жертвите на престъпления в България.

Като част от разпространението на резултатите от инициативата до заинтересованите лица бяха разпратени четири бюлетина и две статии. Изработен бе компактдиск с преглед на системите за правна помощ на всички партньорски страни, както и брошура със съвети как жертвите на престъпления да получат правна помощ в България. Брошурата и компактдискът бяха разпространени сред заинтересованите институции и организации за ползване на групите, с които работят те.

Университетът „Адам Мицкевич“ в Познан, Полша публикува преглед на системите за правна помощ в партньорските страни като финален научен принос на инициативата. Експерти на Правната програма на Центъра бяха съставители на включения в книгата сравнителен доклад между националните норми и международните стандарти и автори на статия за предизви-

кателствата пред защитата на жертвите на престъпления в България с оглед на хармонизирането на рамката за защита на пострадалите в Европейския съюз.

Г-жа Миряна Илчева, научен сътрудник в Правната програма на Центъра за изследване на демокрацията, взе участие в работна група към Министерството на правосъдието, за изготвяне на промени в *Закона за подпомагане и финансова компенсация на пострадали от престъпления (ЗПФКПП)*, в съответствие с Директивата за правата на жертвите от 2012 г. Г-жа Илчева се застъпи за пълно и коректно транспониране на Директивата, както в ЗПФКПП, така и в *Наказателно-процесуалния кодекс*, и представи на членовете на групата указанията и стандартите за транспониране на законодателството на ЕС в тази насока.

През 2014 г. Правната програма в сътрудничество със Социологическата програма на Центъра, започна изпълнението на инициатива за засилване на ролята на гражданския сектор като гаранция за равни права на уязвимите групи пред държавата. Началото на

инициативата беше отбелязано със съобщение до медиите, бе създадена и специална секция на интернет страницата на Центъра за изследване на демокрацията, където се публикуват всички изготвени анализи и доклади.

В рамките на инициативата бе изготвен правен анализ на взаимоотношенията между институциите и НПО при подпомагането на четири уязвими групи – лица, търсеци убежище, лишени от свобода, жертви на трафик и жертви на домашно насилие. Документът направи преглед на редица административни и съдебни процедури, в които обикновено участват тези общности, на трудностите, с които се сблъскват, и на потенциала на гражданското общество да им окаже подкрепа. Бяха дадени препоръки за улесняването на участието на НПО при създаването на закони и политики в тази област.

Социологическият и демографският профил на избраните уязвими групи бе очертан в друга публикация. Анализът използва данни от различни правителствени и неправителствени източници и акцентира върху трудностите да се получи сравнима статистика от институции и подпомагачи НПО с цел да се насочат правилно усилията за подкрепа на тези общности.

Изготвен бе и указател на всички институции и неправителствени организации, ангажирани в подкрепата и подпомагането на избраните уязвими групи, който съдържа контактна информация, правна основа на работата на институциите и водещи инициативи на всеки от субектите в тази насока. Инициативата продължава с анализ на добри практики от цяла Европа от гледна точка на тяхната устойчивост и преносимост в националния контекст на България.

Всички резултати от изследванията бяха обсъдени със заинтересованите лица, за да се осигури цялостно и адекватно представяне на правната и практическата рамка на работата с уязвимите групи. Институциите и гражданските организации ще бъдат активно включени в бъдещите усилия на инициативата за изготвяне на концепция за по-ефективно участие на НПО в системата за подпомагане на уязвимите общности.

През октомври 2014 г., Агенцията за основните права на ЕС избра Центъра за изследване на демокрацията за български партньор в координираната от Агенцията мултидисциплинарна изследователска мрежа ФРАНЕТ (<http://fra.europa.eu/en/research/franet>). В това си качество Центърът за изследване на демокрацията има за задача да събира и предоставя на Агенцията информация по актуални въпроси, свързани с основните права, въз основа на която Агенцията подготвя своите сравнителни анализи. Задачите, извършени през 2014 г., включват събиране на информация за предстоящия годишен доклад на Агенцията и участие в срещата на ФРАНЕТ във Виена, Австрия, на 31 октомври 2014 г. Събирането на информация обхваща широк спектър от теми като равенство и недискриминация, расизъм, ксенофобия и други форми на нетолерантност, интеграция на ромите, убежище, граници, миграция и интеграция, информационно общество и защита на данните, права на детето, достъп до правосъдие, права на пострадалите на престъпления и др.

* * *

Правната програма продължи да допринася за работата на Центъра за изследване на демокрацията в сферата за борбата с корупцията. Експертите на Правната програма:

- изготвиха частта *Съдебна власт и антикорупция* и разделите за антикорупционното законодателство и антикорупционните институции в България в годишния доклад на Центъра за оценка на корупцията за 2014 г. „Антикорупционни политики срещу завладяването на държавата“;
- оказаха помощ в процеса на изготвяне на Доклада за оценка на корупцията на Македония, както и на част от македонската антикорупционната програма на Американската агенция за международно развитие – Македония чрез предоставяне на консултации на местни експерти и участие с лекции в съвместните обучения и семинари в Македония;
- предоставиха експертни мнения на 42-рото Народно събрание по подготовените изменения и допълнения в законодателството за конфликта на интереси.

Г-жа Миряна Илчева, научен сътрудник в Правната програма, продължи да работи върху правните аспекти на Цялостния аналитичен доклад и периодични актуализации в рамките на Мрежата от местни кореспонденти за изследване в областта на корупцията (LRCC).

Директорът на Правната програма д-р Мария Йорданова представлява Центъра за изследване на демокрацията в работата на първата среща за 2014 г. на Националния координационен механизъм за човешките права към Министерския съвет, създаден през декември 2013 г. с председател министърът на външните работи.

През 2014 г. беше публикувано петото издание на Европейския статистически справочник за престъпност и наказателно правосъдие – инструмент за събиране на официална статистика

и данни от социологически проучвания в областта на престъпността и наказателното правосъдие. Във връзка със Справочника Правната програма като национален кореспондент за България събра необходимите данни от официалната статистика и от проучвания, които въведе онлайн в раздела за страната.

През април 2014 г. г-жа Миряна Илчева, научен сътрудник в Правната програма, взе участие в семинар, организиран от Академията по европейско право в Трир и посветен на достъпа до правосъдие за жертвите на престъпления в ЕС. Семинарът беше възможност за обмяна на опит при транспонирането на Директивата от 2012 г. за првата на жертвите на престъпления.

Чрез експертите на Правната програма, Центърът за изследване на демокрацията продължи участието си в инициативата Upsidedown Protect, която обединява усилията на изследователски организации от девет държави – членки на ЕС, с цел да се проучи достъпа до информация за критичната подземна инфраструктура и да се оценят рисковете от евентуалното използване на тази информация за терористични дейности. Центърът за изследване на демокрацията допринесе за изготвянето на националния доклад за България относно наличието и достъпа до пространствени данни за водоснабдителните мрежи, взе участие в работната среща за обмяна на опит, проведена в Стокхолм, Швеция на 12-13 юни 2014 г., и избра българските представители на заключителната конференция, проведена в Милано, Италия на 28 ноември 2014 г. Като организация, отговаряща за цялостната оценка на работата, екипът от експерти на Центъра за изследване на демокрацията изготви поредица доклади, всеки един от които съдържа

подробна оценка и съответни на нея препоръки.

Центърът за изследване на демокрацията продължи активно да участва в т.нар. „Неформален диалог за политиките срещу наркотиците в Югоизточна Европа“ – международна мрежа от експерти, работещи в сферата на предотвратяване и намаляване на употребата на наркотици. През 2014 г. мрежата проведе две срещи в Атина: едната за обсъждане на новите поли-

тики по отношение на психоактивни вещества и канабис (на 23-25 януари), а другата за дискутиране на преместването на фокуса от наказателна репресия към защита на човешките права и грижа за здравето (на 10-11 октомври). Г-н Димитър Марков, старши анализатор в Правната програма на Центъра за изследване на демокрацията, взе участие и в двете срещи и представи най-новите политики и законодателни промени в България.

